

RIS.9130

Beknopt verslag/conclusies van de openbare vergadering van de commissie Samenleving van de gemeenteraad Emmen op dinsdag 15 januari 2019, aanvang 19.30 uur.

Aanwezig:

Voorzitter: de heer H. Huttinga
Commissiegriffier: mevrouw C.M. de Widt
Collegeleden: de heer R.E. Kleine, de heer G. Rink en de heer R. Wanders
De commissieleden: mevrouw A.T. Bosch-de Veen (ChristenUnie), de heer K.P. Eggen (D66), mevrouw J.G. Ensink (LEF!), mevrouw C.P.M. Ester-Schokker (SP), de heer T.H. Gerth (CDA), de heer J. Grethe (50PLUS), mevrouw A.E. van der Ham (Wakker Emmen), mevrouw M.E. Harms (PvdA), mevrouw R. Horasan (PvdA), mevrouw D.S. Leal (Wakker Emmen), mevrouw A.G. Louwes-Linnemann (PvdA), mevrouw P. Mellema (CDA), de heer W. Rixtum (PVV), mevrouw M. Smit (VVD), mevrouw A.K. Velzing (Wakker Emmen) en mevrouw B. van der Woude (GroenLinks),
Verslaglegging: mevrouw M.S.J. Stegink (Notuleerservice Mooi Werk)

1. Opening en vaststelling agenda

Voorzitter Huttinga opent de vergadering om 19.30 uur en heet iedereen hartelijk welkom, in het bijzonder de heer Rink, die voor het eerst als wethouder bij deze commissie aanwezig is. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

2. Actuele mededelingen vanuit het college/presidium

Er zijn geen mededelingen.

3. Presentatie

3A Beleidsplan Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022 (inleiding door wethouder Wanders)

Wethouder Wanders licht toe, dat mevrouw Van der Woude en mevrouw Huberts de presentatie verzorgen. Die is deze keer in de vorm van een film van tien minuten. Het voordeel is dat een film vaker kan worden ingezet en nog eens kan worden geraadpleegd. Vragen kan men na afloop van de film stellen aan mevrouw van der Woude en mevrouw Huberts.

De film over het beleidsplan wordt afgespeeld. Deze laat teksten en afbeeldingen zien die behoren bij de mondelinge uitleg. De film bevat ook een aantal fragmenten waarin medewerkers van toezicht en handhaving meer concrete uitleg geven.

In de film wordt het volgende naar voren gebracht.

De gemeente Emmen streeft ernaar dat iedereen kan meedoen, dat zorg en ondersteuning worden gegeven aan wie dat nodig heeft, dat daar toezicht op wordt gehouden en dat handhaving plaatsvindt bij overtreding. Het beleidsplan geeft de kaders aan. Het sociaal domein omvat Jeugdwet, Wmo en Participatiewet. Het toezicht is een nieuwe taak van de gemeente. De gemeente is vrij in de manier waarop men deze invult. De projectgroep voor het plan bestond uit beleidsmedewerkers, juristen en toezichthouders zodat theorie en praktijk goed op elkaar konden worden afgestemd. Bij de uitvoering krijgen privacy en het persoonsgebonden budget speciale aandacht. Bij pgb's gaat het om zorgaanbieders en om beheerders van pgb's. Toezicht en handhaving zijn zacht waar het kan en hard waar het moet. De landelijke ontwikkelingen waarmee in het plan rekening is gehouden worden opgesomd. De uitgangspunten van het plan zijn preventie, samenwerking in fysiek en sociaal domein, maatwerk, menselijke maat en eenvoudige processen. Bij privacy zijn twee beginselen belangrijk: het subsidiariteits- en het proportionaliteitsbeginsel.

Een toezichthouder legt uit hoe het toezicht in de praktijk werkt. Men werkt met diverse soorten collega's samen. Toezicht kan proactief, signaalgestuurd of reactief zijn. Hoogwaardig handhaven kent vier fases: 1. voorlichting en duidelijke afspraken maken, 2. optimaliseren van dienstverlening, 3. vroegtijdige detectie en afhandeling en 4. daadwerkelijk sanctioneren. Ze vormen samen de cirkel van naleving. Er is verschil tussen een onbedoelde fout en bewuste fraude. Bewuste fraude wordt streng aangepakt.

Er gaat veel geld om in de pgb's. Bij een aanvraag gaat men in het bewust keuze gesprek na of het verzoek van de inwoner zelf komt of van de zorgaanbieder en bespreekt men het beheer en de administratie van het pgb. Met de SVB is regelmatig overleg over opvallende signalen en de aanpak van fraude.

Via monitoring kijkt men of de beleidsdoelen van het plan worden bereikt. Men doet daarom regelmatig metingen, zodat waar nodig verbeteringen kunnen worden doorgevoerd.

D66 geeft haar complimenten voor de film en heeft een politieke vraag voor bij de behandeling. **CDA** geeft ook haar complimenten, maar had de film liever eerder gekregen. De mogelijkheid van opschorten of terugvorderen staat al in de Wmo-verordening van 2015. Zijn hier ook cijfers over bekend? **Mevrouw Huberts** antwoordt dat die sanctie inderdaad al bestaat bij opzet, maar met een heel summier artikel. Met dit beleidsplan krijgt men niet meer bevoegdheden, maar geeft men meer vorm aan de vereisten voor opzet. Het zit ook anders in elkaar bij de Wmo en de Jeugdwet. Cijfers zijn mevrouw Huberts niet bekend.

ChristenUnie vraagt of toezicht ook met het zorgkantoor samenwerkt. **Mevrouw Huberts** antwoordt dat er inderdaad veel contact is met externe partijen en dat organisaties zijn aangesloten op het Informatie Knooppunt Zorg (IKZ). Bij het vragen van informatie aan een andere organisatie ben je gebonden aan de AVG en moet je heel goede redenen aanvoeren. Het zorgkantoor kan nagaan of iemand een beroep doet op de Wlz. **ChristenUnie** vraagt of in plaats van individuele gegevens ook gegevens voor een hele organisatie verkregen kunnen worden door samenwerking met het zorgkantoor. **Mevrouw Huberts** legt uit dat het IKZ ervoor bedoeld is om gegevens te verzamelen. Er komt straks ook een meldpunt waar je anoniem meldingen kunt doen. Die moeten voorzichtig worden besproken. Accountmanagers en toezichthouders zien elkaar in Zuid-Drents verband. Daar kunnen ook signalen over fraude worden uitgewisseld.

Wakker Emmen vindt de film goed, behalve dat de taal niet altijd heel toegankelijk is. Gaat het bij het in de film genoemde grensoverschrijdend handhaven over lands- of domeingrenzen? **Mevrouw Van der Woude** legt uit dat om landsgrenzen gaat, bijvoorbeeld om het bezit van vermogen in het buitenland.

Wakker Emmen vraagt wie clientondersteuner kan zijn bij het bewust keuze gesprek. **Mevrouw Huberts** legt uit dat dit een onafhankelijke persoon is en niet iemand van de zorgaanbieder.

Wakker Emmen vraagt wat voor metingen men doet. **Mevrouw Van der Woude** antwoordt dat men bijvoorbeeld de nalevingsbereidheid en bekendheid met rechten en plichten meet, maar ook hoe duidelijk de informatie is en hoe de dienstverlening is. **Mevrouw Huberts** vult aan dat ook met een steekproef is na te gaan of men de pgb-folder heeft ontvangen.

GroenLinks vraagt of een clientondersteuner ook onafhankelijk moet zijn van een andere instantie. **Mevrouw Huberts** antwoordt dat de client zelf mag kiezen. Het kan iemand van een instantie zijn, maar ook familie.

4. Spreekrecht

Inspreekreactie FNV (RIS.9125)

De heer Klamer is voorzitter van Lokaal FNV Emmen-Coevorden en spreekt namens het Zorgactiepunt in Emmen over de Wmo. FNV heeft al vaak een oproep gedaan aan de politiek van de gemeente Emmen in verband met het probleem dat cliënten te weinig uren hulp krijgen en de thuiszorgmedewerkers niet de juiste zorg kunnen leveren. Inmiddels lopen er dwangsommen en rechtszaken. Nu heeft de Centrale Raad van Beroep de uitspraak gedaan dat resultaatgericht indiceren, zoals Emmen doet, niet mag en dat weer in uren geïndiceerd moet worden. Bij resultaatgericht indiceren gaat het om een schoon en leefbaar huis en mag de

zorgaanbieder zelf bepalen hoeveel geld en uren daar bij een client aan besteed worden. Van verzorgenden hoort FNV dat die de afgesproken werkzaamheden niet kunnen doen in het aantal uren dat men ervoor krijgt. De cliënten krijgen onvoldoende hulp en de medewerkers werken zo hard dat het ten koste gaat van hun eigen gezondheid of ze doen ook werk in hun eigen tijd. De zorgaanbieder houdt zo geld over. Een client kan alleen klagen over te weinig zorg bij de zorgaanbieder en niet bij de gemeente of De Toegang.

FNV vraagt de wethouder om het beleid meteen bij te stellen, weer in tijd te indiceren en er een maatwerkvoorziening met voldoende uren huishoudelijke zorg van te maken. Op 30 januari wil men hier graag over in gesprek in het gemeentehuis. Een uitnodiging daarvoor wordt digitaal toegestuurd.

PvdA vraagt of er nu sprake is van een maatwerkvoorziening. **De heer Klamer** antwoordt, dat het nu geen maatwerkvoorziening is en dat men daarnaar terug wil met een indicatie in uren.

D66 vraagt of de heer Klamer al met de wethouder heeft gesproken. D66 heeft begrepen van de wethouder dat die samen met de VNG tot een besluit wil komen dat eensluidend is voor alle gemeenten. Is het niet beter om daarop te wachten? **De heer Klamer** reageert dat men nu informatie wil geven over de praktijk en dat de Centrale Raad van Beroep heeft bepaald dat de gemeente moet indiceren in uren.

CDA vraagt of men als FNV bij keukentafelgesprekken zit. **De heer Klamer** legt uit, dat mensen die actief zijn bij de FNV, los daarvan, als begeleider van cliënten kunnen optreden.

Inspreekreactie over proces (her)indicatie De Toegang (RIS.9126)

Mevrouw Stegen spreekt in over De Toegang, namens een aantal ouders. Men loopt tegen problemen aan bij De Toegang, maar ouders durven daar vaak niet over te praten omdat ze bang zijn voor de gevolgen. Er gaat veel niet goed. Termijnen worden vaak overschreden. In plaats van acht weken duurt het soms acht maanden. Dat leidt tot rechtszaken en dwangsommen en veel stress. Mevrouw Stegen ervaart herindiceren voor haar kind als het meest stressvolle in haar leven. Een indicatie zou naadloos moeten doorlopen. Het verslag van een keukentafelgesprek komt pas na drie weken. De zorgaanbieder wil weten wanneer het geld komt. Een advies van De Toegang wordt afgekeurd door de gemeente zonder verwijzing naar een wetsartikel. Je hebt steeds weer een andere medewerker en moet dan opnieuw alles vertellen of je treft iemand die niet weet dat autisme levenslang en levensbreed is.

Wat zou helpen is: de termijn van acht weken handhaven, een indicatie eventueel administratief verlengen en een bestaande indicatie telefonisch bespreken. Er verandert vaak niet veel. Handhaving is prima, maar bestaande zaken hoeft je niet steeds opnieuw te toetsen. Men kan ouders vragen hoe zij het proces ervaren. Kijk of het programma 'ondersteuning passend zorgaanbod' (OPaZ), van VWS, mogelijkheden biedt. Zorg dat de clientondersteuning goed te vinden is en passend is. Bij een meer complexe aanvraag zijn drie uur clientondersteuning niet genoeg. Neem het hele proces eens goed door en laat ouders niet in de kou staan. Mevrouw Stegen weet dat ze niet de enige is waar het proces zo verloopt.

LEF! vraagt naar de ervaringen met de ombudsman. **Mevrouw Stegen** weet dat de ombudsman regelmatig gemaïld wordt, ook door haarzelf, maar wat er met het signaal gebeurt weet ze niet.

VVD vraagt of mevrouw Stegen met de gemeente in gesprek is geweest. **Mevrouw Stegen** is niet in gesprek geweest, omdat de herindicatie nog loopt.

Wakker Emmen vraagt of zorgaanbieders hun zorg ook wel eens stoppen bij een lopende herindicatie. **Mevrouw Stegen** reageert dat het soms voorkomt, maar dat het in ieder geval druk legt op de relatie. De vraag is hoe lang je doorgaat met het inkopen van zorg.

ChristenUnie hoort deze problemen niet voor het eerst en weet dat men bezig is met verbeteringen. Zijn er na de zomer verbeteringen opgetreden? **Mevrouw Stegen** vindt de problemen dit jaar het ergst van de afgelopen zes jaar, misschien ook doordat ze met een zoon tussen Jeugdwet en Wmo in zit, maar veel ouders in haar omgeving hebben problemen.

CDA vraagt waarom ouders het gesprek niet aandurven. **Mevrouw Stegen** legt uit, dat je als ouder hoopt op eenzelfde herindicatie, maar dat je bijvoorbeeld van een medewerker te horen krijgt, dat je wel veel vraagt of dat je een gecontracteerde zorgaanbieder zou moeten overwegen

en dergelijke. Ouders hebben al veel te doen en worden zo niet ontzorgd. **CDA** vraagt of ook onjuiste indicaties worden gegeven. **Mevrouw Stegen** antwoordt dat niet onjuist wordt geïndiceerd, maar dat het oordeel van De Toegang soms in twijfel wordt getrokken en voorgesteld wordt om Wlz aan te vragen bijvoorbeeld.

D66 vindt dat bang zijn niet moet kunnen. Van de ombudsman heeft D66 begrepen dat het steeds beter gaat bij De Toegang. Is het te bespreken met De Toegang? Er is ook een klachtencommissie. **Mevrouw Stegen** reageert dat je het gesprek met De Toegang niet aangaat als je bezig bent met de herindicatie. Je zit in een ongelijkwaardige positie. De ombudsman sociaal domein is daarom belangrijk.

GroenLinks sluit zich aan bij de vragen LEF! en CDA. Je zou je vrij moeten kunnen uitspreken en geen angst moeten hebben vanwege de herindicatie.

Inspraakreactie Cliëntenraad Pw en Wsw (RIS.9124)

De heer Van Vliet spreekt namens de Cliëntenraad Participatiewet en Wet sociale werkvoorziening. Hij is sinds 2016 lid van de Cliëntenraad en vanaf 1 januari 2019 voor een langere termijn benoemd tot voorzitter. De Cliëntenraad zegt dank voor het filmpje, maar had het graag eerder gezien. Het is duidelijker dan het conceptbeleidsplan. De Cliëntenraad heeft geen advies gegeven over het beleidsplan, omdat de nota veel vaagheden bevat en geen duidelijkheid geeft over de uitvoering. Het is merkwaardig dat nog heel veel zaken moeten worden uitgewerkt. Daarna is dan nog voorlichting en training nodig. Het is geen plan, maar meer een visie met veel open einden. Dat brengt risico's met zich mee, waaronder financiële, en ook onzekerheid. Het is vreemd dat een raad steeds over dergelijke vage beleidsplannen moet beslissen. In een bedrijf zou een dergelijk beleidsplan niet mogelijk zijn. De raad beslist over de visie en de kaders, maar de invulling in een beleidsplan wordt gaandeweg bedacht.

De Cliëntenraad is belevings- en ervaringsdeskundige en kan geen advies geven wanneer nog niet bedacht is hoe vanaf 1 januari toezicht wordt gehouden en waar inwoners en medewerkers zich aan moeten houden.

Op een eerdere uitnodiging aan de gemeenteraad voor een gesprek over het sociaal domein zijn slechts enkele reacties gekomen. In februari organiseert de cliëntenraad opnieuw een gesprek.

Wat betreft de uitspraak "Zeggen wat we doen en doen wat we zeggen" zou het goed zijn een keer stil te staan bij wat men eigenlijk zegt en wat men doet.

PvdA is verbaasd dat de Cliëntenraad geen advies heeft gegeven. **De heer Van Vliet** legt uit dat de Cliëntenraad wel een reactie heeft geschreven en daarin uitlegt dat men geen advies kan geven omdat het plan te onduidelijk is en geen werkdocumenten en protocollen bevat. Volgens **PvdA** is het de aard van een beleidsplan om alleen kaders aan te geven.

Voorzitter Huttinga breekt deze discussie af omdat alleen vragen kunnen worden gesteld en adviseert de heer Van Vliet om een datum te plannen in overleg met de griffie.

5. Rondvraag

Wakker Emmen heeft vragen naar aanleiding van berichten in de media over de Stichting Samenwerkingsverband Passend Onderwijs, die niet positief waren. Onder agendapunt 11F is hierover een brief te vinden. Negen scholen in de gemeenten Borger-Odoorn en Emmen werken in dit verband samen. In het rapport van de onderwijsinspectie staat dat de onderzoek- en herstelopdrachten sinds 2017 geen verbetering hebben gegeven. Wakker Emmen citeert de eerste alinea van de conclusie van het rapport. Daarin worden genoemd: falend bestuur, wettelijke tekortkomingen, gebrek aan onderling vertrouwen en risico's voor het onderwijs. Men gaat in januari 2019 de bestuurlijke inrichting onderzoeken en in juni 2019 de kwaliteitsverbetering.

Wakker Emmen is bezorgd en vraagt hoe lang de weg is tot de situatie in orde is. Openbaar Onderwijs Emmen (OOE) leek buitenspel te staan. Hoe is dat in het komende bestuur geborgd? Wordt ook in de verbeterpunten meegenomen dat Emmen financieel ernstig geraakt werd? Hoe wordt een zwakke beoordeling van Emmen voorkomen?

Wethouder Wanders legt uit dat OOE niet gaat over de andere schoolbesturen en niet over het samenwerkingsverband, ook al is OOE wel de grootste school van de negen. Al sinds 2017 is er geen goede bestuursvorm. Dat is inmiddels hersteld. Alle schoolbesturen zitten nu in het bestuur en er is een onafhankelijke Raad van Toezicht ingesteld. In februari komt de inspectie kijken naar de bestuursvorm. Over de bestuursvorm is al overleg geweest met de inspectie en men bleek op de goede weg. In juni komt de inspectie kijken naar de kwaliteit. Het OOE is zelf niet als zwak beoordeeld. Op financieel gebied zijn er twee onderzoeken geweest, omdat OOE financieel onheus werd behandeld. Er zijn nieuwe financiële afspraken gemaakt, waar nu de laatste hand aan wordt gelegd.

PvdA vraagt wat het college doet nu Stichting Catch is uitgevallen. Wordt er een alternatief neergezet voor de ondersteuning van de groep kwetsbare jongeren?

Wethouder Kleine antwoordt dat de politie en Sedna nog steeds actief zijn en een aantal kwetsbare jongeren in beeld heeft. In Angelslo wil het college weer een specifieke nieuwe inzet voor jongeren. Het college heeft besloten dat Up to Us, de moederorganisatie van Jimmy's, en Sedna hier samen werk van gaan maken.

D66 had dezelfde vraag als Wakker Emmen. Wordt de raad op de hoogte gehouden over het verbeteringsplan?

Wethouder Wanders vindt dit lastig, omdat het samenwerkingsverband over gemeentegrenzen heen gaat. Zodra er nieuws over is vanuit het schoolbestuur OOE, zal men dat delen.

D66 vraagt of de wethouder geënthousiasmeerd is door de kardinaal Alfrinkschool, die de leerlingen elke dag een uur gaat laten bewegen onder leiding van een vakleerkracht, en hier iets mee gaat doen bij het openbaar onderwijs.

Wethouder Kleine reageert dat bewegingsonderwijs en het stimuleren van gezond gedrag in het collegeprogramma zijn opgenomen en noemt voorbeelden van hoe men dat blijft stimuleren.

Wethouder Wanders is zeker enthousiast, maar OOE benadert het meer integraal door aandacht te besteden aan hoe vaak kleuters naar buiten of naar het speellokaal gaan en aan de inrichting van het schoolplein. Waar mogelijk zet men vakdocenten in, maar men stimuleert ook dat leerkrachten de aantekening voor bewegingsonderwijs krijgen.

D66 benadrukt dat vooral de groepen 3 tot en met 8 meer beweging nodig hebben, maar is blij met de toezegging er zoveel mogelijk aan te doen.

PVV vraagt of de wethouder ervan op de hoogte is dat jongerenstichting Catch de subsidie niet wil terugbetalen en wat zijn reactie is.

Wethouder Kleine antwoordt dat hij op de hoogte is, maar zijn reactie niet hier kan geven, omdat er nog een bezwaarprocedure loopt.

6. **Bespreken C-stukken: n.v.t.**

7. **Bespreken B-stukken**

7A **Beleidsplan Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2019-2022 + bijlagen RIS.9037 t/m RIS.9040**

Eerste termijn

Wakker Emmen is blij dat wordt geïnvesteerd in de voorkant om het maken van fouten tegen te gaan. Communiceren in begrijpelijke taal naar de inwoner toe is nog wel een ontwikkelpunt. Het is goed dat daar per doelgroep naar wordt gekeken. Omdat misbruik van pgb's nog te vaak voorkomt ziet Wakker Emmen hier graag strenge controle op, ook ten aanzien van de kwaliteit van de geleverde zorg. Graag wordt men op de hoogte gehouden van een meer inhoudelijke uitwerking.

PvdA heeft vaak gemengde gevoelens bij de woorden toezicht en handhaving. Het klinkt alsof er geen vertrouwen is, maar men moet de ogen niet sluiten voor onrechtmatig gebruik van sociale voorzieningen. Dat ondermijnt de maatschappelijke solidariteit en leidt tot minder geld

voor wie de voorzieningen echt nodig heeft. In 2017 is de fraudewet versoepeld en is de mogelijkheid van maatwerk toegevoegd. De verschuiving naar preventie en maatwerk spreekt de fractie aan in dit beleidsplan. Bewustwording en duidelijke informatie geven zijn goede uitgangspunten. PvdA heeft een aantal vragen en opmerkingen. Kan het college nadere uitleg geven over de advisering door de OSOG? PvdA mist nog de financiële onderbouwing. De Wmo-raad constateert wantrouwen ten aanzien van pgb's. PvdA heeft meer het gevoel dat er minder mogelijkheden ontstaan voor het verstrekken van pgb's. Kan de wethouder daarop ingaan?

CDA heeft het beleidsplan uitgebreid in de fractie besproken. Bij de start van de Wmo in 2007 was de visie dat zo weinig mogelijk geld aan controle en handhaving moest worden besteed en zoveel mogelijk aan ondersteuning. In het begin werd daardoor weinig verantwoording gevraagd. Later wilde men meer zekerheid over de besteding. Een goede intake en controle en toezicht zijn nodig. Ondersteuning is alleen bedoeld voor wanneer men in een moeilijke situatie terecht is gekomen. Een bepaalde leeftijd geeft geen recht op ondersteuning. Ook moet men ondersteuning opzeggen na de herstelperiode van een operatie. Toezicht op de kwaliteit van de geleverde zorg, zowel in natura als via pgb's, is echt nodig. Toezicht en handhaving in het sociaal domein zijn dus nodig, maar het beleidsplan is meer een visie dan een echt kader. Hoe worden begrippen als aandacht voor kwaliteit en rechtmatigheid en focus op preventie ingevuld en wat zijn de gevolgen per 1 februari? Wordt men strenger bij De Toegang? Komt er handhaving bij bepaalde groepen? Waar zegt de raad ja tegen? Worden de uitgewerkte uitvoeringsplannen met werkprocessen en -instructies vooraf aan de raad voorgelegd of komt er een nieuw beleidsplan met duidelijker kaders?

CDA vindt toezicht en handhaving nodig maar heeft vele vragen over de uitvoering.

PVV heeft de conclusie getrokken dat het beleidsplan kaders aangeeft, maar dat niet duidelijk is hoe men komt tot deze kaders. Er zijn geen protocollen en werkplannen in het beleidsplan verweven. Dat zou wel zo moeten zijn. In paragraaf 5 van het raadsvoorstel staat dat extra middelen nodig zullen zijn om alle ambities te realiseren. Hoeveel is er dan nodig en is dat nog uitvoerbaar of had het on hold moeten worden gezet tot de cijfers bekend waren? Op pagina 13 van het beleidsplan wordt bij interne betrokkenheid vanuit andere domeinen gesproken over het delen van misstanden. Het is logisch dat dit gebeurt en goed als een toezichthouder bij werkoverleggen kan aansluiten. PVV deelt de zorgen van de Wmo-raad en de Cliëntenraad en vindt dat protocollen en werkplannen niet te scheiden zijn van een beleidsplan. Hoe denkt het college hierover?

VVD vindt het beleidsplan een prima voorstel waarin integraal werken, met uniformiteit, van groot belang is. Door de handhaving af te stemmen op de specifieke achtergronden en verwachtingen van de cliënten is efficiënter en effectiever te handelen. VVD maakt zich geen zorgen in verband met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), omdat VVD ervan uitgaat dat de gemeente zich aan de regels houdt. Omdat de kosten van extra formatieruimte niet bekend zijn is er kans op een financiële tegenvaller. De kosten gaan snel richting de 300.000 euro. De financiële consequenties van nieuw beleid moeten worden meegenomen bij het vaststellen van het beleidskader. Verder stemt VVD in met het plan.

SP merkt op dat het voorstel een open einde en nog veel onduidelijkheden bevat. Toch moet een begin worden gemaakt. Handhaving is heel belangrijk, maar moet menselijk blijven. Van een inspreker heeft men gehoord dat indicatie of herindicatie erg lang duurt. SP vindt maatwerk erg belangrijk.

LEF! begrijpt dat bepaalde zaken helaas geregeld moeten worden en deelt de zorgen rondom zorgondermijning. LEF! hoopt dat dit morgen aan de orde komt bij de presentatie van de burgemeester en de politie over veiligheid. De decentralisatie is erop gericht minder in systemen te denken. Toch zit het systeembesluit wel in het beleidsplan. Het heeft een wat streng karakter. De Toegang is op afstand geplaatst, maar dan is wel weer controle nodig. Als dit werkt is dat

prima. Het geheel is in de huidige situatie echter niet in balans. Is het niet beter om het systeem weer bij de gemeente onder te brengen? Dat scheelt stappen in toezicht en handhaving, omdat de lijn korter wordt. De middelen voor twee fte zijn niet helder en er wordt voorgesorteerd op meer formatie. Moet niet eerst de balans in orde zijn?

ChristenUnie is positief over het beleidsplan. Het heeft kwaliteit en een logische opbouw. Controle is inderdaad nodig om te zorgen dat collectieve middelen niet worden misbruikt. Wel verwacht ChristenUnie nog een uitvoeringsnotitie of werkdocument. De Rijksuniversiteit Groningen heeft een onderzoek gedaan, slimme handhaving. Dat onderdeel is belangrijk. Er moet oog zijn voor de persoon en zijn omgeving, zacht waar het kan en hard waar het moet. ChristenUnie wil dat graag terugzien in de uitwerking en als raad worden meegenomen in de uitwerking. De twee fte worden uit de BUIG-middelen gehaald. ChristenUnie wil graag dat de raad wordt meegenomen in een plan voor uitbreiding van de middelen. ChristenUnie is positief over het totaal van het plan.

D66 ziet dat er nog veel zaken moeten worden uitgewerkt, maar het is dan ook een beleidsplan. De communicatie naar de adviesraden had daar duidelijker over moeten zijn en de raden moeten worden meegenomen in die uitwerking. D66 wil dat men als raad op de hoogte wordt gehouden en is redelijk positief over het plan.

In het raadsvoorstel staat bij punt 4 dat de kaders speerpunten moeten zijn, maar anderzijds dat ze niet te sturend moeten zijn. D66 wil daar graag uitleg over.

Op pagina 10 van het beleidsplan staat onder 1.4 'fraude' waar 'fraudebestrijding' moet staan. Op pagina 17 staat bij de Participatiewet dat er wat betreft kwaliteit geen toezichthouderschap is. Waarom niet? Op pagina 43 mist D66 Buurtsupport en Stichting Veiligheidszorg als betrokkenen.

GroenLinks vindt dat men in het beleidsplan een zeer strenge houding aanneemt. In het plan wordt gesproken over risicogroepen, profilering, uitwisseling van gegevens en opsporing. In de praktijk werkt het meer stimulerend om van vertrouwen en een positieve benadering uit te gaan. Dat motiveert mensen meer om na te denken over de toekomst.

D66 vindt vertrouwen ook een prachtig uitgangspunt, maar controle is onmisbaar, zacht waar het kan en hard waar het moet.

GroenLinks heeft op een congres over de benadering en over armoedebestrijding meegekregen dat vertrouwen meer effect heeft. Het is een kleine groep die tussen de mazen van de wet door wil glippen. Het bepalen van risicogroepen en toepassen van profilering, zoals bij de politie, is voor bepaalde groepen heel vervelend en onwenselijk. Ook in de film blijkt dat men toch vooral gericht is op fraude. Dat de Cliëntenraad geen advies heeft gegeven weegt zwaar en moet ook voor het college zwaar wegen.

50PLUS vindt dat het beleidsplan er goed uitziet. Bij fraudebestrijding is het een grote uitdaging om iedereen op dezelfde lijn te krijgen, maar met dit beleidsplan moet dat lukken.

Reactie eerste termijn

Wethouder Wanders neemt het punt mee, dat men het filmpje graag eerder had gezien.

Dit beleidsplan is een stap in de decentralisatie, waar ook andere gemeenten en instanties belangstelling voor hebben. Het is een wettelijke taak van de gemeente. De gemeente heeft een positieve insteek waar men wil zorgen dat mensen ook niet onbewust een regel overtreden. Regels moeten helder zijn. Men moet bijvoorbeeld weten hoe en wanneer men een wijziging moet doorgeven. Een fout is niet meteen fraude. Tegen bewust misbruik is hard optreden nodig. Iemand die via de Wmo of de Jeugdwet een pgb heeft, kan ook een uitkering hebben via de Participatiewet. Daarom is voor een integraal beleidsplan gekozen. Bij de Jeugdwet ligt het toezicht bij de inspectie. Bij de Participatiewet is geen kwaliteitsaspect aan de orde, behalve de eigen gemeentelijke dienstverlening. Daarin gaat het om vereenvoudiging van processen en regels en dergelijke. Dit beleidsplan gaat niet over waar iemand recht op heeft, maar over de

kwaliteit, doelmatigheid en rechtmatigheid van wat in andere stukken al als beleid is vastgesteld.

De twee fte zijn vrijgemaakt en worden uit het bestaande budget bekostigd. Extra financiering kan nodig zijn. Dat moet in kaart worden gebracht op basis van protocollen, werkinstructies, maar ook meerjarige ontwikkeling in BUIG-scenario's. Er komt ook nog een nieuwe berekening wat betreft formatiecalculatie en de benchmark voor inzet van middelen. Het voorkómen van fouten kan ook geld opbrengen, hoewel dit geen doelstelling is. Bij de kadernota 2020 wordt op de financiën teruggekomen.

Zoals in bijlage 2 van de stukken is te lezen is OSOG geen formele adviesraad. OSOG heeft zitting in de Wmo-raad. Later is alsnog advies aan OSOG gevraagd.

De fout in het woord fraudebestrijding was al opgemerkt.

Veel mensen kunnen de administratie van een pgb-budget prima doen. Soms echter zijn aanvragers heel kwetsbaar qua regels en administratie en ervaren ze een andere kwaliteit. Het pgb is in sommige gevallen gevoelig voor oneigenlijk gebruik en voor een mindere kwaliteit dan beoogd. Terugvorderen kan nu gelukkig ook bij de zorgaanbieder.

Aan de werkprotocollen is de afgelopen periode hard gewerkt. We kunnen die doen toekomen en gaan ze met de adviesraden doornemen. De protocollen zijn echter ook afhankelijk van de andere betrokken partijen.

Tweede termijn

CDA vindt dat het krijgen van ondersteuning een uitzondering moet zijn. Eerder was dat meer normaal en makkelijker. Het is goed om duidelijke grenzen te stellen. Wat verandert er precies voor mensen na 1 februari? Is er een tijdschema? Wat merkt men ervan als dit stuk is aangenomen?

LEF! is blij dat de wethouder benadrukt dat men bescherming biedt waar die nodig is en hard is waar dat moet. Dat haalt het strenge gevoel van de nota wat weg. De uitbreiding van fte's zou kostendekkend moeten zijn. Bij het toezicht zou men moeten inzetten op collegialiteit en netwerken, zodat men eerder een gevoel deelt over iets wat niet klopt.

ChristenUnie vraagt de wethouder om toe te zeggen, dat ook in de werkprotocollen wordt opgenomen, dat men handhaaft met oog voor persoon en omgeving.

D66 sluit zich aan bij de laatste vraag van ChristenUnie. D66 had nog de vraag over Buurtsupport en Stichting Veiligheidszorg. D66 denkt dat ook bij de Participatiewet kwaliteitscontrole logisch is. Er lopen veel re-integratietrajecten en er gaat veel geld naar Menso.

GroenLinks vindt de insteek op preventie goed, maar ziet het nog niet in het stuk. Zorgen heeft GroenLinks over de privacy van mensen in kwetsbare situaties en over hoe men in informele contacten omgaat met privacy en gegevensuitwisseling. Cliënten merken soms dat vertrouwelijke gegevens zijn uitgewisseld tussen SVB of Zorgkantoor en gemeente. Een client zit al in een ondergeschikte rol.

Reactie tweede termijn

Wethouder Wanders reageert dat gegevensuitwisseling bij toezicht en handhaving aan regels gebonden is en daarom niet informeel kan zijn. Juist met het oog op hun ondergeschikte positie wordt aan cliënten onafhankelijke clientondersteuning aangeboden via MEE.

GroenLinks reageert dat bij het spreekrecht duidelijk werd dat mensen toch angst hebben, omdat ze afhankelijk zijn van degene die het geld verzorgt, ook al is er onafhankelijke clientondersteuning.

Wethouder Wanders reageert dat de raad een aantal beleidsdocumenten heeft vastgesteld waar mensen rechtszekerheid aan kunnen ontlenuen. Er is een klachtenreglement en onafhankelijke clientondersteuning. Dat is het vertrekpunt bij het invullen van deze stap naar het toetsen van het rechtmatige gebruik en de kwaliteit van wat in andere beleidskaders is vastgesteld.

De werkprocessen zijn vrijwel klaar. Bij de Participatiewet is al een vordering door de raad vastgesteld. Bij de Wmo is terugvordering mogelijk. De werkprocessen gaan ook over de afstemming met andere partners.

Na 1 februari is er meer focus op de vraag of de informatie aan de burger goed is en of de contacten met andere partijen, zoals de SVB goed zijn. Er moeten nog wel afspraken komen met andere gemeenten, omdat zorg over de gemeentegrenzen heen plaatsvindt.

De wethouder is bereid de werkprocessen te delen wanneer deze zijn uitgekristalliseerd in het overleg met andere partijen.

ChristenUnie vraagt om in een uitvoeringsdocument vast te leggen dat men oog heeft voor persoon en omgeving en uitgaat van ‘zacht waar het kan en hard waar het moet’.

Wethouder Wanders antwoordt dat men uitgaat van de menselijke maat. Niet elke fout is fraude. Men volgt bij de uitvoering de geest van de nota en probeert mensen te behoeden voor onbewuste fouten die leiden tot terugvordering. Dit beleidskader dient als draagvlak voor solidariteit en om middelen zo effectief en efficiënt mogelijk in te zetten.

Buurtsupport en Stichting Veiligheidszorg staan niet bij de betrokkenen omdat ze geen uitvoerders zijn van wetten. Toezicht op de kwaliteit van re-integratietrajecten is aan Menso.

De wethouder zegt toe de werkprocessen toe te zenden. De gemeente gaat echter niet over alle aspecten in het werkproces. Daar zijn ook externe partners bij betrokken.

Voorzitter Huttinga concludeert dat het beleidsplan uitvoerig is besproken en dat de commissie ermee instemt dat het stuk als A-stuk naar de raad gaat.

8. Bespreken A-stukken: n.v.t.

9. Onderwerpen ter bespreking: n.v.t.

10. Vaststellen verslag vergadering

10A Notulen van de vergadering van de commissie Samenleving van 4 december 2018

De notulen worden zonder opmerkingen vastgesteld.

11. Ingekomen stukken vanuit het college/presidium

Er worden geen stukken ter agendering genoemd.

12. Overige ingekomen stukken: n.v.t.

13. Sluiting

Voorzitter Huttinga sluit de vergadering om 21.33 uur, dankt allen en wenst iedereen wel thuis.